

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Ammattiliitto Pro kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Pro pitää esitystä toiminnanohjauksen kokeilusta kannatettavana, mutta huomauttaa, että ammatillinen koulutus kaipaisi tällä hetkellä ennen kaikkea riittävää resursointia siihen kohdistuneiden leikkausten jälkeen. Rahoitusjärjestelmän osalta esitykseen tulisi lisätä vaikutusarviointeja ja erityisesti jatkuvan oppimisen osalta tulisi arvioida esitettyjen muutosten yhteisvaikutuksia.

On myös tärkeää, että kokeilun ulkopuolelle jäävien oppilaitosten toimintamahdollisuudet säilyvät.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Esitys kokeilusta on kannatettava. Laadun, vaikuttavuuden ja saavutettavuuden parantaminen ovat keskeisiä tavoitteita ammatillisessa koulutuksessa.

Kokeiluun osallistuvien järjestämislupien väljentäminen voi parantaa koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia vastata alueen työelämän osaamistarpeisiin. Tämä edellyttää esityksessä kuvatun neuvottelumenettelyn ohella toimivia vuoropuhelun malleja ja käytänteitä ja ennakoititiedon hyödyntämistä, jotta koulutustarjontaa voidaan tarkemmin suunnata työelämän tarpeisiin.

Pro suhtautuu kriittisesti esitykseen, jonka mukaan kokeiluun osallistuvat voisivat vapaasti tarjota tutkintokielenä englantia. Monilla aloilla ja ammateissa työllistyminen Suomeen edellyttää hyvää kotimaisten kielten osaamista. Opiskelijoilla tulee olla hyvä ymmärrys siitä, miten englannin kielellä suoritettu tutkinto voi vaikuttaa heidän työllistymismahdollisuuksiinsa Suomessa. Lisäksi tulee varmistaa, että englanninkieliseen tutkintokoulutukseen hakeutuvilla on tarvittava englannin kielen taito tutkinon suorittamiseen.

Kokeilun tavoitteena on selvittää, parantaako uusi ohjausmalli koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta. Pidämme kokeiluun liitettävää seuranta- ja arviointitutkimusta tarpeellisena, mutta suhtaudumme varovaisesti siihen, onko kokeilussa mahdollista luoda aitoa verrokkiasetelmaa esityksessä kuvatulla tavalla. Esityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voisi velvoittaa koulutuksen järjestäjiä osallistumaan kokeiluun, ja toisaalta ministeriö voisi käyttää harkintaa kokeiluun hyväksyttävien koulutuksen järjestäjien valinnassa. Kokeilun lähtöasetelma voi rajoittaa mahdollisuuksia tehdä johtopäätöksiä kokeilun onnistumisesta.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Pro suhtautuu kriittisesti rahoitusasetuksessa tarkemmin kuvattuihin painotuksiin, jotka koskevat jatkuvaa oppimista. Esityksessä ehdotetaan useita muutoksia, jotka koskevat jatkuva oppimisen rahoitusta. Lisäksi hallitus päätti kehysriihessä 100 miljoonan euron leikkauksesta, joka kohdennetaan aikuisille suunnattuun ammatilliseen koulutukseen.

Päällekkäisvaikutukset jatkuvan oppimisen rahoitusta koskevien muutosten osalta pitäisi tuoda selkeämmin esille ja arvioida niiden vaikutuksia opiskelijoihin ja työelämälle.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

-

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Esitykset tilauuskoulutusta koskeviksi muutoksiksi ovat kannatettavia. Ei ole tarkoituksenmukaista järjestää tilauuskoulutusta, jossa tilaajan tavoitteena on ainoastaan välittää opiskelijoita. Niin ikään opiskelijoiden tietoisuuden vahvistaminen omasta asemastaan on tärkeää.

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Pro ei kannata työelämätoimikuntien roolin muuttamista osana tätä uudistusta vaan laadukkaan valmistelutyön turvaamiseksi esitämme, että niiden roolia tarkastellaan erillisenä kokonaisuutena. Työelämätoimikuntien roolista ja tehtävistä ammatillisen koulutuksen järjestelmässä tarvitaan avointa vuoropuhelua työelämätoimijoiden kanssa kehittämisehdotusten pohjaksi.

Asetusluonnokset

Esityksessä ehdotetaan useita muutoksia jatkuvan oppimisen rahoitukseen. Pro painottaa, että aiotut muutokset tulisi tuoda selkeämmin kokonaisuutena esille ja arvioida niiden vaikutuksia opiskelijoihin, koulutustarjontaan ja työelämälle. Kun esimerkiksi vaikuttavuuden perusteella myönnettävässä rahoituksessa huomioidaan vain ennen koulutuksen aloittamista ei-työllisinä olleet, voi se heikentää työssä olevien mahdollisuuksia alan vaihtoon ja osaamisen täydentämiseen ja toisaalta heikentää osaavan työvoiman saatavuutta.

Muut kommentit

Pro on erittäin huolissaan jatkuvaan oppimiseen hallituskaudella kohdistettujen rahoitusleikkausten ja heikennysten yhteisvaikutuksista. Esitetyt muutokset ammatillisen koulutuksen rahoitukseen heijastuvat työkäisten mahdollisuuksiin nostaa omaa koulutus- ja osaamistasoaan tai kouluttautua työuran aikana uuteen ammattiin. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmään esitetään useita päällekkäisiä muutoksia, jotka vaikuttavat koulutuksen järjestäjien kannustimiin järjestää aikuisille suunnattua koulutusta. Lisäksi ammatillisen koulutuksen rahoitukseen on kohdistumassa rahoitusleikkauksia. Jatkuvaan oppimiseen hallituskaudella kohdistettujen heikennysten lista alkaa olla pitkä, eikä toimien yhteisvaikutuksia ole arvioitu. Osaavan työvoiman voidaan saatavuus pitkällä aikavälillä turvata vain tiiviillä ja toimivalla yhteistyöllä työelämän kanssa.

Kurki Julia
Ammattiliitto Pro ry